

Ewa Kłeczek-Walicka

500 lat parafii Wszystkich Świętych w Kolbuszowej : Obchody rocznicowe

Rocznik Kolbuszowski 11, 279-289

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

500 lat parafii Wszystkich Świętych w Kolbuszowej Obchody rocznicowe

*Rocznice są wzniesieniami w krajobrazie naszego życia.
Kierują one nasz wzrok w stronę przebytej drogi
i skłaniają do uświadomienia sobie tego,
jak wygląda nasza droga i szkoła wierności.*
Christian Schütz

Rok 2010 stał się dla mieszkańców ziemi kolbuszowskiej czasem świętowania niezwyklego jubileuszu. Oto bowiem przed 500 laty utworzona została w Kolbuszowej samodzielna placówka duszpasterska. Jakkolwiek nie jest znana dokładna data erygowania i ufundowania parafii, to właśnie z roku 1510 pochodzi pierwsza wzmianka o jej istnieniu. Od tego czasu przez pół tysiąca lat we wsi, a następnie mieście Kolbuszowej, kapłani pełnili służbę Bożą i głosili Ewangelię, a wierni przyjmowali z ich rąk sakramenty i sakramentalia.

Na początku swego istnienia kolbuszowska placówka duszpasterska należała do archidiaconatu sandomierskiego diecezji krakowskiej. W połowie XVI wieku parafia upadła. Jej odrodzenie nastąpiło na przełomie stuleci XVI i XVII. W roku 1604 w Kolbuszowej istniała już w pełni zorganizowana placówka duszpasterska. U schyłku XVII wieku parafię tworzyły miasteczko Kolbuszowa oraz wsie: Bukowiec, Kupno, Świerczów, Werynia i Wola zamieszkiwane łącznie przez około 2,5 tys. wiernych. Dostrzegając rangę parafii oraz jej ważną rolę w regionie, w roku 1775 erygowano w Kolbuszowej prepozyturę. Centralnym miejscem w parafii był drewniany kościół pw. Wszystkich Świętych. W czasach staropolskich Kolbuszowa stanowiła ważny ośrodek kultu maryjnego. Podobnie jak w Dzikowcu i Ostrowach Tuszowskich, a także niedalekim

Sokołowie, istniało tu lokalne sanktuarium oddziałujące na osady na skraju Puszczy Sandomierskiej. Cześć odbierał tu łaskami słynący obraz Matki Bożej Niepokalanie Poczętej.

W okresie rozbiorowym parafia kolbuszowska weszła w skład nowo powstałej diecezji tarnowskiej. Na skutek kolejnych reorganizacji struktur kościelnych na krótko została włączona do diecezji przemyskiej. Druga połowa XIX wieku przyniosła ożywienie życia kulturalno-społecznego i religijnego. W dniu 2 października 1852 r. wielokrotnie remontowany kościół został poważnie zniszczony przez pożar. Świątynię szybko zrestaurowano, a na początku lat 30. XX wieku rozbudowano. W roku 1902 na kolbuszowską ziemię przybyły siostry służebniczki ze Starej Wsi. Początkowo pracowały w Weryni, a od 1924 roku w samej Kolbuszowej. W latach międzywojennych kapłani musieli zmierzyć się z powszechnym problemem emigracji i stawić czoła kryzysowi religijności. W trudnych latach okupacji niemieckiej parafii przewodził ks. Antoni Dunajecki. Okres PRL przyniósł ograniczenia pracy duszpasterskiej na wielu płaszczyznach. W roku 1949 zamknięty został prowadzony przez siostry Dom Dziecka, a w roku 1962 zostały one odsunięte od pracy z dziećmi w ochronce. Dwa lata później pracę w szpitalu zakończyła ostatnia zakonnica. Duszpasterstwo realizowano m.in. przez naukę religii w punktach katechetycznych i pracę z młodzieżą w ramach Ruchu Światło-Życie. Wyrazem troski o budynki sakralne była elektryfikacja kościoła w roku 1948 oraz jego radiofonizacja trzy lata później. W roku 1964 wykonano w świątyni ogrzewanie, a w latach 70. XX wieku zmodernizowano prezbiterium i malowano polichromię.

W roku 1992 parafia kolbuszowska weszła w skład diecezji rzeszowskiej. W roku 1996 reaktywowano ochronkę dla dzieci. Staraniem proboszcza ks. prał. Jana Guta podjętych zostało również wiele inwestycji w kościele parafialnym: w roku 1998 zainstalowano nowy system grzewczy i wentylacyjny, w roku 1999 ułożono granitową posadzkę, a w latach następnych wykonano dalsze prace: odremontowano ściany obu zakrystii, wymieniono sztukaterię gipsową, zaprowadzono izolację, ułożono granitowe schody z kościoła. W roku 2007 rozpoczęto odnawianie malatury w nawie głównej, a rok później ściany częściowo zabudowano artystyczną boazerią. Dodać trzeba, iż w 15. rocznicę utworzenia diecezji rzeszowskiej bp Kazimierz Górny erygował w Kolbuszowej Kapitułę Kolegiacką.

Rocznicowy rok 2010 przyniósł ze sobą refleksję nad trwającą 500 lat drogą kolbuszowskiej wspólnoty parafialnej i szkołą wierności tutejszych wyznawców Chrystusa. Obchody zainaugurowane zostały uroczystym poświęceniem nowej, zrekonstruowanej

nastawy głównego ołtarza oraz zainstalowanych dębowych stall kanonickich. Aktu tego dokonał w dniu 30 maja 2010 r. bp Kazimierz Górny. Nastawa ołtarzowa mieści w sobie piękny obraz „Apoteoza Matki Bożej – Królowej Wszystkich Świętych”, co nawiązuje zarówno do Patronów parafii kolegiackiej, jak również do tradycji dawnego sanktuarium maryjnego.

Centralne uroczystości rocznicowe, połączone z uroczystością odpustową Imienia Maryi, miały miejsce w niedzielę 12 września. Wówczas to w kolbuszowskiej farze donośnie rozbrzmiało „Ciebie Boga wysławiamy” za 500 lat istnienia i działalności parafii kolegiackiej. Eucharystię poprzedził piękny koncert w wykonaniu uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej w Kolbuszowej. Wokalno-instrumentalne popisy spotkały się z dużym uznaniem słuchaczy i u wielu odbiorców wywołały nieklamane wzruszenie.

Jubileuszowej Mszy św. przewodniczył ordynariusz rzeszowski bp Kazimierz Górny. Do koncelebry włączyło się kilkadziesiątu kapłanów, w tym wielu rodaków kolbuszowskich oraz księży posługujących w minionych latach w parafii farnej jako wikariusze. Wymienić tu trzeba m.in. liturgistę ks. dr. Bolesława Margańskiego rodem z Kolbuszowej oraz opiekuna naukowego miejscowej kolegiaty – ks. dr. Sławomira Zycha, pracownika naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. Miłym akcentem jedności kościelnej był fakt, że oprócz obecności członków kapituły kolbuszowskiej zjawili się przedstawiciele kapituły katedralnej z Rzeszowa oraz prepozyci kapituł kolegiackich w Strzyżowie (ks. dr Jan Wolak) i Bieczu (ks. dr Władysław Kret).

Na początku modlitewnego spotkania dr Mieczysław Maziarz zaprezentował rys historyczny parafii kolbuszowskiej. Niestety, w celebrze z powodu złego stanu zdrowia nie mógł wziąć udziału proboszcz ks. Jan Gut. W jego zastępstwie słowa powitania na początku Eucharystii wygłosił dziekan dekanatu kolbuszowskiego ks. Kazimierz Osak. Podał również intencję nabożeństwa: „W czasie tej jubileuszowej Eucharystii prosimy o Boże błogosławieństwo i orędownictwo Matki Bożej, Królowej Wszystkich Świętych na następne lata i wszystkich, którzy wyemigrowali z kolbuszowskiej ziemi, służąc Bogu i Ojczyźnie”.

Obchody zgromadziły wielu miejscowych wiernych, osoby pochodzące z Kolbuszowej oraz gości z okolicznych miejscowości i sąsiednich powiatów. Obecny był miejscowy parlamentarzysta – Poseł na Sejm RP Zbigniew Chmielowiec. Władze samorządowe reprezentowali m.in.: Burmistrz Kolbuszowej Jan Zuba, przewodniczący kolbuszowskiej Rady Miejskiej Krzysztof Wilk, Starosta Kolbuszowski Józef Kardyś oraz Przewodniczący Rady Powiatu

Tadeusz Kopeć. Do kościoła licznie przybyli ludzie nauki, nauczyciele, działacze kulturalni i społeczni, przedstawiciele wielu instytucji i członkowie licznych stowarzyszeń. Zjawili się też regionaliści, m.in. członkowie Regionalnego Towarzystwa Kultury im. J. M. Goslara w Kolbuszowej i Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej. Podniosłemu nastrojowi sprzyjała obecność dwóch pocztów sztandarowych Ochotniczej Straży Pożarnej z Kolbuszowej i Kolbuszowej Dolnej oraz chóru i orkiestry Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Kolbuszowej.

Słowo Boże wygłosił kanclerz Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie ks. dr Jerzy Buczek. W swoim kazaniu przypomniał on: „To wyjątkowy dzień: 500 lat istnienia parafii... Ileż to pokoleń przewinęło się przez tę kolbuszowską ziemię i okoliczne miejscowości! Ileż przez te 500 lat pracowało tu ofiarnych duszpasterzy! Ileż wspaniałych rodzin kształtowało miłość do Boga i Ojczyzny, wierność Ewangelii i przykazaniom. I dziś, gdy wspominamy ich wszystkich, gdy składamy hołd i wielkie dziękczynienie za te 500 lat trzeba, abyśmy uświadomili sobie, że nasze serca powinna przenikać wdzięczność, ale też powinna w nich rodzić się wierność. Wierność temu wszystkiemu, co przyniosło te 500 lat. Najpierw wierność Bogu i Kościołowi. Przez wieki na tej ziemi żyło tylu wspaniałych ludzi, którzy rozumieli, że Bóg jest najważniejszy, że <<bez Boga ani do proga>>, że z Nim trzeba łączyć nasze życie i to wszystko, co nas otacza”.

Ważnym momentem ukazującym wdzięczność wiernych za dar istnienia parafii kolegiackiej była procesja z darami. Podczas niej przedstawiciele społeczności kolbuszowskiej przynieśli do ołtarza materialne oznaki radości i dziękczynienia. Wśród darów ołtarza znalazły się m.in.: kielichy i pateny, lichtarze ołtarzowe, ornaty i komże, kwiaty oraz chleb i wino. Jubileuszową Mszę św. zakończyła uroczysta procesja eucharystyczna wokół kościoła kolegiackiego.

Podczas obchodów rocznicowych przedstawiciele społeczności kolbuszowskiej złożyli na ręce bpa Kazimierza Górnego wyrazy wdzięczności za trud podejmowany przez wszystkich tutejszych duszpasterzy na przestrzeni wieków. Poseł Zbigniew Chmielowiec zwrócił się do biskupa: „Przypadł mi zaszczyt złożenia serdecznego podziękowania Waszej Ekscelencji w imieniu wspólnoty parafialnej za przewodniczenie dziękczynnej Mszy św. i wygłoszenie Słowa Bożego z okazji jubileuszu 500-lecia naszej parafii, która jest dla nas <<rodziną rodzin>>. Za wzruszonym Janem Pawłem II pragniemy dziś powtórzyć jego słowa z Wadowic, że dla nas <<tutaj wszystko się zaczęło>>. Dziękujemy Ci, Ekscelencjo za pamięć o naszym mieście i jego bijącym sercu – świątyni kolegiackiej. Dziękujemy,

że tak pięknie i ciepło wyrażasz się o Kolbuszowej i jej dziejach. W przedmowie do okolicznościowej książki ze wzruszeniem podsumowałeś pięćsetletnie dzieje miejscowości i parafii: <<Kolbuszowa semper Fidelis>> – Kolbuszowa zawsze wierna Bogu i Ojczyźnie. W tych słowach wskazałeś nam drogę na przyszłość, na następne lata. Dziękujemy Ci za to i cieszymy się, Księżo Biskupie, że zawsze sercem jesteś z nami”.

Burmistrz Jan Zuba poinformował z kolei Dostojnego Gościa: „Dziękując za Twą obecność w ważnych dla nas chwilach, jako gospodarz miasta, pragnę z radością poinformować, że na mocy uchwały Rady Miejskiej z 18 VIII b.r. został Ksiądz Biskup Honorowym Obywatelom Miasta i Gminy Kolbuszowa. Uroczyste nadanie tego tytułu, zgodnie z sugestią Waszej Eksceleencji odbędzie się w ramach sesji naukowej w przeddzień Święta Niepodległości Rzeczypospolitej. Cieszymy się, że od tego momentu miasto, które nazywasz <<piękną Kolbuszową>>, będzie również Twoją <<Małą Ojczyzną>>. Ekscelencjo, na Twe ręce pragnę złożyć serdeczne podziękowanie, że w Twoim imieniu pełnią wśród nas posługę duszpasterską kapłani. Piękne karty dziejów naszego miasta zapisało wielu z nich, wiernie służąc Bogu i Ojczyźnie. Pragnę w tym miejscu wymienić ks. Ludwika Ruczkę – męża stanu zwanego Ojcem Sybiraków oraz ks. Antoniego Dunajeckiego – wybitnego patriotę, niosącego ratunek ludności żydowskiej podczas ostatniej wojny”.

Gospodarz miasta i gminy złożył zarazem podziękowanie pasterzowi diecezji za wieloletnią posługę w parafii kolbuszowskiej ks. Jana Guta. Zwracając się do bp Kazimierza Górnego, rzekł: „Dziś, w Twojej obecności społeczność miasta pragnie uczcić osobę proboszcza parafii kolegiackiej ks. prałata Jana Guta. Podziwiamy jego duszpasterskie i gospodarskie serce. Jego wyrazem jest jaśniejąca pięknem świątynia kolegiacka”. Następnie na ręce przyjaciela proboszcza, ks. dr. Sławomira Zycha złożył gratulacje oraz tytuł „Zasłużony dla Miasta i Gminy Kolbuszowa”.

Dodać też należy, że przeżywana uroczystość była motywem wybicia pamiątkowych medali, które ukazują świątynię kolegiacką oraz obraz z ołtarza głównego. Całość okala zaś napis: „500 ANNI PAROCHIAE OMNIUM SANCTORUM IN KOLBUSZOVA 1510-2010” – „500 LAT PARAFII WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH W KOLBUSZOWEJ 1510-2010”. Wydana została również okolicznościowa jednodniówka „Prosto z Kolegiaty” przygotowana przez ks. dr. Sławomira Zycha, a nawiązująca do parafialnego czasopisma „Prosto z Fary”, które ukazywało się w latach 2000-2005.

Kontynuacją kolbuszowskich obchodów rocznicowych stała się konferencja „Pięć wieków Parafii Kolegiackiej Wszystkich Świętych w Kolbuszowej”, która odbyła się w dniu 10 listopada

w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kolbuszowej. Promotorem tego naukowego spotkania był ks. dr Stanisław Zych z KUL – opiekun naukowy kolegiaty, zaś organizatorami: kolbuszowska ksiąźnica, miejscowa parafia oraz Katedra Historii Kościoła w Czasach Nowożytnych, Metodologii i Nauk Pomocniczych Instytutu Historii Kościoła Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Patronat medialny nad wydarzeniem przyjęły „Ziemia Kolbuszowska” i „Niedziela Rzeszowska”.

Obchody zgromadziły wielu kolbuszowian i zaproszonych gości. Wśród uczestników byli m.in.: członkowie Kapituły Kolegiackiej z Kolbuszowej wraz z prepozytem ks. Kazimierzem Szkaradkiem z Cmolasu, w tym proboszczowie z dalszych nawet stron, jak proboszcz z Sokołowa Małopolskiego ks. Jan Prucnal czy proboszcz z Górna ks. Jan Lib. Przybyli proboszczowie parafii z dekanatu kolbuszowskiego i miejscowi duszpasterze: proboszcz parafii farnej pw. Wszystkich Świętych w Kolbuszowej ks. Lucjan Szumierz i proboszcz parafii pw. Św. Brata Alberta w Kolbuszowej ks. Jan Pępek. Nie brakło także przełożonej miejscowej wspólnoty Sióstr Służebniczek NMP s. Marii Orzech. Władze parlamentarne reprezentował poseł na Sejm RP Zbigniew Chmielowiec, zaś władze samorządowe: starosta kolbuszowski Józef Kardyś i przewodniczący kolbuszowskiej Rady Powiatowej Tadeusz Kopeć oraz burmistrz Kolbuszowej Jan Zuba i przewodniczący kolbuszowskiej Rady Miejskiej Krzysztof Wilk. Nie mogło zabraknąć też działaczy społecznych, przedstawicieli instytucji kulturalnych, ludzi nauki, dyrektorów szkół różnego szczebla, uczniów. Przybyli regionaliści, m.in. członkowie Regionalnego Towarzystwa Kultury im. J. M. Góslara w Kolbuszowej, Towarzystwa Przyjaciół Dzikowca i Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej. Szczególnym gościem był ordynariusz diecezji rzeszowskiej bp Kazimierz Górny. Razem z nim przybyli m.in.: wicekanclerz Kurii Diecezjalnej w Rzeszowie ks. dr Janusz Sądel i wicerektor Wyższego Seminarium Duchownego w Rzeszowie ks. dr Marek Dzik. Środowisko Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oprócz prelegentów reprezentowali m.in.: ks. dr Józef Szymański, były dyrektor Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym oraz pracownik Instytutu Leksykograficznego ks. dr Stanisław Koza.

Przybyłych gości przywitał dyrektor kolbuszowskiej Biblioteki Publicznej, a jednocześnie prezes Regionalnego Towarzystwa Kultury: „Spotykamy się dzisiaj w murach kolbuszowskiej biblioteki. Nawiązując do myśli Jana Pawła II, znajdujemy się w instytucji, która już samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury i nauki”. Później głos zabrał burmistrz kolbuszowski Jan Zuba: „Pragnę wyrazić radość, że to nasze dzisiejsze spotkanie wpisuje

się w obchody 500-lecia parafii pw. Wszystkich Świętych, które są ważne nie tylko dla wspólnoty parafialnej, ale również dla całej naszej gminy. W tym miejscu chcę wyrazić szczególne podziękowania dla ks. dr. Sławomira Zycha, który jest promotorem dzisiejszej konferencji. Dla samorządu kolbuszowskiego jest to wyjątkowo doniosły dzień, ponieważ w imieniu mieszkańców naszej gminy podczas konferencji wręczymy akt nadania tytułu Honorowego Obywatela Miasta i Gminy Kolbuszowa Jego Ekscelencji Księdzu Biskupowi Kazimierzowi Górnemu”.

Spotkanie rozpoczęło przyjęcie przez bpa Kazimierza Górnego tytułu Honorowego Obywatela. Okolicznościową laudację wygłosił poseł Zbigniew Chmielowiec. Podczas tej mowy pochwalnej zwrócił on uwagę: „Wygłoszenie tego typu uroczystych przemówień bywa rzeczą trudną, a przyczyna tego stanu rzeczy jest bardzo prozaiczna. Niejednokrotnie Bohater uroczystości podkreślone przez mówcę zasługi uważa za drugorzędne i mało znaczące. Ekscelencjo, zanim przyjmiesz tytuł Honorowego Obywatela Kolbuszowej, pozwól, że pokrótce przypomnę Twoją drogę życiową. Wiedzie ona również przez miasto i gminę, którą nazywasz <<piękną Kolbuszową>>. Jesteś również zafascynowany kartami dziejów naszego miasta. W słowie nadesłanym z racji jubileuszu 500-lecia parafii kolbuszowskiej napisałeś: <<Przekazuję wyrazy duchowej łączności i serdecznie życzę słowami sługi Bożego Jana Pawła II: Pozostańcie wierni doświadczeń pokoleń, które żyły na tej ziemi z Bogiem w sercu i z modlitwą na ustach. Zachowajcie jak skarb największy to, co było źródłem duchowej siły naszych ojców>>”.

Po przypomnieniu szczegółów biogramu biskupa rzeszowskiego poseł kolbuszowski zaznaczył: „Od momentu utworzenia diecezji rzeszowskiej sercu jej pasterza stało się bliskie nasze miasto i gmina. Wyrazem tej troski jest utworzenie nowych parafii: w Kolbuszowej Górnej i Zarębkach, a w mieście rektoratu, a następnie parafii pw. Św. Brata Alberta. Szczególnym wyrazem umiłowania dziedzictwa wiary i kultury duchowej mieszkańców tej ziemi było podniesienie kolbuszowskiej fary pw. Wszystkich Świętych do godności kolegiaty i utworzenie Kolbuszowskiej Kapituły Kolegiackiej. Sercu pasterza są bliscy zwłaszcza chorzy i cierpiący. To dzięki staraniom Księdza Biskupa w mieście powstał szereg dzieł miłosierdzia pod patronatem Caritas Diecezji Rzeszowskiej. Ważnym polem działalności biskupa rzeszowskiego jest jego opieka nad Polonią, zwłaszcza z naszego regionu, czemu służy wysyłanie duszpasterzy polonijnych do wielu krajów europejskich oraz Stanów Zjednoczonych i Kanady oraz współpraca z licznymi organizacjami polonijnymi i wspólnotą polską. W parze z tym idzie

troska o patriotyczne wychowywanie społeczeństwa, szczególnie ludzi młodych oraz promowanie nauczania historii i pielęgnowanie pamięci o bohaterach narodowych. Mieszkańcy Kolbuszowej są Ci wdzięczni, Ekszelencjo za to przypomnienie im o bohaterach wywodzących się spośród nich”.

Wręczenia aktu obywatelstwa dokonali: burmistrz Jan Zuba i radny Krzysztof Wilk. Odczytali oni też tekst stosownej uchwały Rady Miejskiej w Kolbuszowej nr 57/606/10 z dnia 24 sierpnia 2010 r. W odpowiedzi na to bp Kazimierz Górny skierował do obecnych słowa podziękowania: „Bardzo dziękuję za tak podniosłą laudację. Cieszę się i dziękuję, ponieważ jako biskup diecezji rzeszowskiej od 1992 roku należę do Was. Razem z Wami jestem chrześcijaninem, kieruję tą diecezją, służę tej diecezji, a przez ten fakt – honorowego obywatelstwa miasta Kolbuszowa – tym bardziej jestem z Wami związany, tym bardziej należę do tego miejsca. Dziękuję za to wyróżnienie, ale przede wszystkim dziękuję za wielką współpracę z kapłanami, duszpasterzami miasta, nowych parafii i okolic. Bardzo dziękuję też o dbałość o świątynie, zwłaszcza o świątynię pw. Wszystkich Świętych. Dziękuję także za przejawy troski o kulturę”.

Następnie nauczyciele i uczeń Państwowej Szkoły Muzycznej w Kolbuszowej zaprezentowali krótki koncert muzyczny ku czci biskupa rzeszowskiego przygotowany pod kierunkiem dyrektor Aleksandry Niezgody. Właściwą część konferencji otworzył wykład inauguracyjny ks. prof. dr. hab. Anzelma Weissa, dyrektora Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Był on poświęcony integracyjnej roli parafii w dziejach Polski.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się pierwsza sesja naukowa „Parafia na przestrzeni wieków” pod przewodnictwem ks. dr. Tomasza Moskala. Na rozważania złożyło się pięć referatów, które umiejscowiły parafię kolbuszowską w czasie, przestrzeni i strukturach kościelnych, a także ukazały jej rozwój i nakreśliły szczegółowo jej losy. Najpierw liturgista z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ks. dr Waldemar Pałęcki MSF wygłosił prelekcję „Wokół patrocinium – Uroczystość Wszystkich Świętych celebracją misterium Chrystusa”. Później mgr Wojciech Mroczka z Regionalnego Towarzystwa Kultury im. J. M. Goslara w Kolbuszowej skupił się na genezie i początkach miejscowej parafii. Dr Bartosz Walicki, kierownik Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Sokołowie Małopolskim i zarazem prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej, podjął się przedstawienia dziejów kolbuszowskiej wspólnoty kościelnej w okresie staropolskim. Mgr Marian Piórek z kolbuszowskiego Regionalnego Towarzystwa Kultury zajął się

z kolei funkcjonowaniem parafii w latach 1772-1945. Rozważania na temat dziejów parafii kolbuszowskiej zamknęła mgr Izabela Fac, doktorantka Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, która przybliżyła jej koleje w okresie powojennym.

Po drugiej, obiadowej przerwie, nastąpiła kolejna sesja, za-tytułowana „Duchowieństwo i instytucje”, której przewodniczył ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss. Jako pierwszy wystąpił ks. dr Tomasz Moskal z KUL. W zwięzły, lecz wyczerpujący sposób ukazał on duchowieństwo kolbuszowskie dobry przedrozbiorowej. Mgr Krzysztof Haptaś z Muzeum Regionalnego w Mielcu nakreślił sylwetkę proboszcza kolbuszowskiego ks. Ludwika Ruczki w świetle jego wspomnienia pośmiertnego zamieszczonego na łamach krakowskiego czasopisma „Czas”. Następnie dr Robert Zapart z Fundacji Armii Krajowej z Londynu zapoznał obecnych ze stanowiskiem Kościoła katolickiego i duchowieństwa wobec kryzysu instytucjonalnego Państwa Polskiego w okresie II wojny światowej. Ks. mgr Marcin Nabożny, doktorant historii na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim przedstawił Kapitułę Kolegiacką w Kolbuszowej. Jako ostatnia wystąpiła nauczycielka języka polskiego w Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Zaczerniu, mgr Ewa Kłeczek-Walicka z Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej, która zaprezentowała dzieje kolbuszowskiej placówki Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej (Starowiejskich) założonej w roku 1902 w Weryni, a w roku 1924 przeniesionej do Kolbuszowej. Dodać trzeba, że dwa ostatnie wystąpienia ubogacone zostały interesującymi prezentacjami multimedialnymi.

Podsumowania konferencji dokonał dziekan kolbuszowski ks. Kazimierz Osak z Kupna: „Biblioteka mieści woluminy, które mówią o kulturze. Podczas konferencji była mowa o licznych działaniach kulturalnych i związanych z codziennym życiem tutejszej społeczności. Podkreślone było wielkie zaangażowanie kapłanów, którzy służyli Bogu i bliźnim. I za to wszystko dziękuję organizatorom na ręce dyrektora biblioteki”. Swoimi przemyśleniami podzielił się również ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss: „Bóg zapłać wszystkim prelegentom! Wydaje mi się, że jest to coś bardzo dobrego, że odbywają się takie sesje, które mówią o konkretnej współpracy parafialnej. Parafia to uosobienie Kościoła na tym małym terenie i dlatego sama w sobie jest częścią Kościoła, Królestwa Bożego na ziemi. Pełnię to Królestwo Boże osiągnie po tamtej stronie, ale dopóki żyjemy na ziemi, należymy do parafii. A dzieje parafii to są nasze dzieje, bo to my tworzymy parafię”. Symposium zamknął dyrektor Andrzej Jagodziński, który podziękował prelegentom za wygłoszone referaty.

Na zakończenie dodać należy, że większość wygłoszonych

na konferencji referatów opublikowana została w pozycji książkowej zatytułowanej *Parafia Kolegiacka Wszystkich Świętych w Kolbuszowej w latach 1510-2010. Studia, szkice i materiały*. Obszerny, bo liczący 407 stron, tom wydany został przez Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną w Kolbuszowej na zlecenie miejscowej parafii kolegiackiej. Drukiem zajmowała się kolbuszowska firma „ABAKUS”. Książka stanowi jedenastą pozycję serii „Biblioteka Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II”. Redaktorem naukowym publikacji był ks. dr Sławomir Zych. Za redakcję techniczną odpowiadała Agata Front, nad adiustacją i korektą czuwała Ewa Kłeczek-Walicka. Recenzentami dedykowanego ks. prałata. Janowi Gutowi tomu byli: ks. dr hab. prof. KUL Anzelm Weiss, dr hab. Maria Dębowska i ks. dr Józef Szymański. Pierwszą stronę okładki zdobi kolorowe zdjęcie kolegiaty Wszystkich Świętych w Kolbuszowej autorstwa Mateusza Starca, zaś na czwartej zamieszczono odwzorowanie dystynktorium tutejszej Kapituły Kolegiackiej (awers i rewers).

Prezentowane wydawnictwo otwiera *Słowo Biskupa Rzeszowskiego Kazimierza Górnego. Pasterz diecezji zachęca m.in., by „lektura tej księgi uczyła obecne i przyszłe pokolenia mieszkańców miasta nad Nilem, jak Ewangelia Chrystusowa kształtowała ich przodków w wierności Bogu i Ojczyźnie”*. Następnie Czytelnik zapoznać się może z *Przedmową* pióra ks. dr. hab. Anzelma Weissa. Podkreślono w niej doniosłą rolę świętowanego w Kolbuszowej jubileuszu, przedstawiono istotną rolę parafii w życiu społeczeństwa. Podniesione zostały również zasługi proboszcza ks. prałata Jana Guta dla społeczności kolbuszowskiej. Kolejno zamieszczony został wstęp autorstwa ks. Sławomira Zycha.

Właściwy korpus pracy stanowiącej zbiór studiów, szkiców i materiałów podzielony został na cztery części. Pierwsza z nich, składająca się z pięciu tekstów, ukazuje dzieje parafii na przestrzeni pięciu wieków. Genezę i początkami parafii zajął się kolbuszowski regionalista Wojciech Mroczka. Staropolski okres dziejów tej kościelnej jednostki administracyjnej przedstawili ks. Sławomir Zych i sokołowianin Bartosz Walicki. Kolejno Marian Piórek omówił funkcjonowanie parafii kolbuszowskiej w latach 1772-1945. Z trudną, powojenną rzeczywistością zapoznaje czytelnika tekst autorstwa Izabeli Fac. Część pierwszą zamykają rozważania Bartosza Walickiego nad rolą kolbuszowskiej parafii farnej w utworzonej w roku 1992 diecezji rzeszowskiej.

Część druga zatytułowana została *Patrocinium i okręg duszpasterski*. Opublikowane tu zostały trzy artykuły. Pierwszy z nich przygotował ks. Waldemar Pałęcki MSF. Są to ogólne rozważania

nad uroczystością Wszystkich Świętych jako celebrazją misterium Chrystusa. Autorem dwóch następnych tekstów jest Wojciech Mroczyński. Tym razem zajął się on przedstawieniem okręgu parafialnego w latach 1510-1772 oraz historią trzech nieznanych siedemnastowiecznych osad: Górek, Poręczy i Zaurlicy, wchodzących w skład wzmiankowanego okręgu.

Cześć trzecia dotyczy kolbuszowskich duszpasterzy i służby kościelnej. Ks. Tomasz Moskal omówił tu duchowieństwo parafii Kolbuszowa do roku 1772. Następnie Wojciech Mroczyński zaprezentował biogramy kolbuszowskich proboszczów z lat 1796-1997. Krzysztof Haptaś omówił mało znany fakt z biografii wybitnego kolbuszowskiego duszpasterza ks. Ludwika Ruczki – skierowaną doń propozycję objęcia probostwa mieleckiego w roku 1867. Ostatni tekst zatytułowany został *Kantorzy i organiści w latach 1640-1700 w świetle metryk parafialnych*; jego autorem jest Wojciech Mroczyński.

W części czwartej poruszone zostały kwestie związane z działającymi na terenie parafii instytucjami kościelnymi. Doktorant KUL ks. Marcin Nabożny przedstawił kolbuszowską Kapitułę kolegiacką. Beata Lorens omówiła dzieje Bractwa Świętej Anny działającego przy kościele parafialnym w Kolbuszowej. Swe rozważania autorka oparła na pochodzącym z roku 1672 dekreście renowacyjnym. Trzeci tekst, przygotowany przez Bartosza Walickiego, zapoznaje z dziejami placówki Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej. Jako ostatnia instytucja parafialna przedstawione zostało archiwum parafii fary w Kolbuszowej. Spisu inwentarzowego jego zasobów dokonał dyrektor miejscowego Muzeum Kultury Ludowej Jacek Bardan.

Na potrzeby czytelników redaktorzy opracowali wykaz skrótów zamieszczony na końcu tomu. Ponadto publikację ubogacono kilkoma fotografiami. Pierwsza z nich przedstawia fragment terytorium parafii według mapy Friedricha von Miega z lat 1778-1782. Kolejną zaprezentowano pocztówkę z przełomu XIX i XX wieku. Obrazuje ona kolbuszowski rynek z widokiem na kościół parafialny. Ten sam kościół widnieje na kolejnym zdjęciu pochodzącym z okresu międzywojennego. Następne fotografie to faksymile akt wizytacyjnych z roku 1694 i dokumentu erekcyjnego prepozytury kolbuszowskiej z 1775 roku. Dwa kolejne zdjęcia to reprodukcje ukazujące związane z Kolbuszową Pawła Karola i Janusza Aleksandra Sanguszków. Następnie zaprezentowano fotografię ks. Ludwika Ruczki. Ostatnie dwa zdjęcia związane są z wydarzeniami współczesnymi ważnymi dla parafii kolbuszowskiej: inauguracją obchodów pięćsetlecia parafii i poświęceniem ołtarza głównego kolbuszowskiej fary.